

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

Claus per a un ús inclusiu del llenguatge en les comunicacions internes i externes

**Subdirecció General de Gabinet Tècnic
Unitat d'Igualtat**
igualtat_economia@gva.es

La Llei 9/2003, de la Generalitat Valenciana, per a la Igualtat entre Dones i Homes, en l'article 48, estableix que les administracions públiques valencianes posaran en marxa els mitjans necessaris perquè tota norma o escrit administratiu respecten en la seua redacció les normes relatives a la utilització d'un llenguatge no sexista.

Segons el Reglament Orgànic i Funcional de la Conselleria, la Subdirecció General del Gabinet Tècnic assumeix les funcions com a unitat d'igualtat, entre d'altres, el foment i garantia d'un llenguatge no sexista i no discriminatori en els documents i informes que s'elaboren. Aquest document pretén servir de guia breu de recursos per a revisar i redactar els documents de la conselleria en clau d'igualtat.

Existeix el sexisme en el llenguatge?

El llenguatge en si mateix no és sexista, sinó l'ús que fem d'ell i que pot invisibilitzar o menysprear un sexe.

Què entenen per un ús d'un llenguatge no sexista?

Segons l'Institut de la Dona, aquell en el qual existeixen hòmens i dones, que no amaga, subordina ni exclou i no lleva la paraula a ningú.

Es pot fer un text fluid i no sexista al mateix temps?

Sí, és qüestió de parar atenció. Respectar les normes gramaticals i aconseguir una redacció correcta no ha de comportar l'ús del masculí. Cal evitar la repetició del masculí i el femení o l'ús de la barra, per exemple, buscant expressions neutres o genèriques que ens serveixen per als dos sexes. Més avant donem algunes fórmules.

Com saber si estem usant un llenguatge inclusiu?

Podem fer la prova d'inversió, que consisteix en substituir la paraula en masculí per una altra en femení. Inclou a totes les persones destinatàries del missatge? Si no és així tampoc el masculí de l'original, per la qual cosa no és inclusiu.

~~el ciutadà~~
~~L'empresari~~

~~La ciutadana~~
~~L'empresària~~

La ciutadania
L'empresariat

Usos més freqüents del llenguatge sexista que hem d'evitar

En cap cas es considerarà el masculí com a genèric i que les mencions en aquest gènere inclouen el femení. En tot cas hem d'evitar els usos sexistes que es detallen junt a exemples per tal de facilitar la comprensió (en *cursiva* la correcció):

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

- Posar el masculí sempre davant:

L'home i la dona...
L'home i la dona...

~~Els treballadors i les treballadores~~
Les treballadores y els treballadors

- Salt semàntic: les dones només apareixen com a complement dels homes:

~~els directius de l'empresa acudiren amb les seues dones~~
(el personal directiu de l'empresa va acudir amb les seues parelles)

- Denominació sexuada, dels homes es senyalen qualitats i de la dona només s'indica el sexe:

hi havien ~~dos tècnics i una dona~~ *(dos tècnics i una informàtica)*

- Duals aparents, per a la mateixa paraula trobem diferents significats segons el sexe. Cal eradicar estereotips i usos sexistes:

home públic/dona pública

- Aposicions redundants, és a dir, especificar dues vegades el sexe:

~~sis dones~~ infermeres *(sis infermeres)*

- Asimetria en el tracte, donant informació sobtada de l'home i cap de la dona:

Ramón Ortell, científic, i Maria *(Maria Blasco i Ramón Ortell i, científica i científic)*

- Falta de concordança del gènere

~~el sol·licitant~~, Antonia Garcia *(la sol·licitant, Antonia Garcia)*

Fórmules per a un ús inclusiu o no sexista del llenguatge

- Substantius genèrics, col·lectius i abstractes

~~els treballadors~~ de l'empresa
~~els~~ joves
~~els~~ clients

el personal de l'empresa
la joventut
la clientela

- Perifrasi i estructures impersonals

els immigrants	<i>les persones migrants</i>
el tècnic	<i>el personal tècnic</i>
seran beneficiaris i beneficiàries	<i>es beneficiaran de les ajudes</i>

- Desdoblament

el responsable	<i>Les i els responsables</i>
cobertura d'un lloc de mecànic	<i>Cobertura d'un lloc de treball de mecànica o mecànic</i>
Els directors nomenats	<i>les directores y els directors nomenats (*)</i>

(*) fem la concordança de proximitat

- Aposicions explicatives

Tots els interessats poden presentar	<i>Tots els interessats, dones i homes, poden presentar</i>
---	---

- Simetria en el tractament

el senyor Bart i Ana	<i>el senyor Bart i la senyora Sontle</i>
---------------------------------	---

- Alternança de masculí-femení

El secretari o la secretària general i el director o la directora general	<i>El secretari o la secretària general i la directora o el director general</i>
--	--

- Adequació del masculí o femení segons a qui es refereix

el conseller de ... , Luisa Mont	<i>la consellera de ..., Luisa Mont</i>
---	---

- Feminitzar paraules i evitar expressions pejoratives

orientador laboral	<i>orientador o orientadora laboral</i>
dona de la neteja	<i>personal de neteja</i>

- Barra (/), arroba (@) i altres (x):

Només podem usar la barra en impresos o formularis i sempre alternant l'ordre de presentació:

~~el/la sol·licitant... nascut a ...~~ *el/la sol·licitant... nascuda/ut a ...*

Quant a la @ no existeix en valencià i el seu ús en castellà només es limita a cartelleria, missatges curts i totalment informals, quan no hi ha molt d'espai, mai en els documents formals. Per tant, queda exclòs el seu ús en l'administració. Aquesta norma també és d'aplicació en l'ús de lletres o símbols com ara «x», «*» o «-» o d'altres.

Alguns dels canvis proposats en diferents comunicacions i departaments de la conselleria

Per últim, presentem alguns exemples d'alternatives a paraules o frases d'ús comú en les nostres comunicacions i impresos que -segons el context i el tipus de document del qual es tracte- podem usar per tal d'aconseguir texts clars i no discriminatoris. Recordem que l'ús de la barra (/) es limita als formularis.

Adults	<i>Persones adultes</i>
Als joves esportistes	<i>A les i els joves esportistes</i>
Amics	<i>Amistats</i>
Apoderat	<i>Apoderat/da</i>
Associació de consumidors	<i>Associació de persones consumidoras</i>
Atenció al ciudadà	<i>Atenció a la ciutadania</i>
Candidats	<i>Candidatures</i>
Cinc milions de ciutadans de la CV	<i>Cinc milions de ciutadanes i ciutadans de la CV</i>
Cinc milions de valencians	<i>Cinc milions de valencianes i valencians</i>
Cursos d' entrenadors	<i>Cursos d'entrenament/entrenadores i entrenadors</i>
D' empleats públics	<i>Del personal empleat públic</i>
Dades del coordinador/s	<i>Dades de la/les persona/es coordinador/es</i>
Dades del declarant	<i>Dades de la persona declarant/del o la declarant</i>
Dades del presentador	<i>Dades dl/de la presentador/a</i>
Dades del projectista/es	<i>Dades del/de la projectista/es</i>
Dades del promotor	<i>Dades del/de la promotor/a</i>
Dades del representant legal	<i>Dades del/de la representant legal</i>
De participants públics i privats	<i>De participació pública o privada</i>
Declaració de no estar sofmès	<i>Declaración de no estar sofmès/sa</i>

GENERALITAT VALENCIANA

Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

Del declarant	<i>Del/de la declarant</i>
Del menor	<i>Del o la menor</i>
Del representant legal	<i>Del/de la representant/de la representació</i>
Del seu propietari	<i>Del seu o de la seua propietària</i>
Delegat	<i>Persones delegades</i>
Dels operadors	<i>De les operadores i dels operadors</i>
Desocupats	<i>Persones desocupades</i>
Destinatari	<i>Destinatari/a</i>
El cap de ...	<i>La o el cap de...</i>
El client	<i>La clientela/el client o la clienta</i>
El declarant	<i>La o el declarant</i>
El director	<i>La directora o director/la direcció</i>
El president	<i>La presidenta o el president/la persona titular de la presidència</i>
El responsable	<i>La persona responsable</i>
El sol·licitant	<i>La persona sol·licitant</i>
El substitut	<i>La substituta o el substitut/la persona substituta</i>
El titular	<i>La persona titular</i>
Del titular	<i>De la persona titular</i>
El sol·licitant haurà de ser el pare, mare o tutor legal del menor	<i>La persona sol·licitant haurà de ser el pare, mare, tutor o tutora legal del o la menor</i>
els agents de ...	<i>Les i els agents/el personal agent de</i>
Els arrendataris	<i>Les persones arrendatàries</i>
Els assistents	<i>Les persones assistents</i>
Els caps de servei	<i>Les persones titulars de les prefectures de servei/les i els caps de servei</i>
Els ciutadans	<i>La ciutadania/les ciutadanes i els ciutadans</i>
Els consumidors	<i>Les persones consumidores</i>
Els majors	<i>Les persones majors</i>
Els ocupants	<i>Les persones ocupants</i>
Els practicants	<i>Les persones practicants</i>
Els representants	<i>Les persones representants</i>
Els sota signants	<i>Les persones sota signants</i>
Els treballadors de ...	<i>El personal de la.../les treballadores i els treballadors</i>
Els usuaris	<i>Les persones usuàries</i>
Els usuaris o practicants	<i>Les persones usuàries o practicants</i>
Els valencians	<i>El poble valencià/les valencianes i els valencians</i>
Els xiquets	<i>Les criatures/les xiquetes i els xiquets/la canalla</i>
Empleat	<i>Empleada o empleat/persones empleades</i>

GENERALITAT VALENCIANA

Conselleria d'Economia
Sostenible, Sectors Productius,
Comerç i Treball

Emprenedor	<i>Emprenedora o empenedor</i>
Empresari	<i>Empresaria o empresario</i>
Empresaris, treballadors, polítics i gestors	<i>Persones del món empresarial, laboral, polític i gestor</i>
Encarregat	<i>Personal encarregat</i>
Entrenador/entrenadors	<i>Entrenador o entrenadora/entrenadores i entrenadors/personal entrenador</i>
Estrangers	<i>Persones estrangeres</i>
Experts	<i>Personal expert/expertes i experts/persones expertes</i>
Facultatiu	<i>Facultativa o facultatiu</i>
Tots els sus membres están en l'atur	<i>Totes les persones membres aturades</i>
Firma de l'empresari	<i>Firma de l'empresari/ària/de l'empresa</i>
Funcionari	<i>Personal funcionari</i>
Grup de tècnics	<i>Personal tècnic</i>
Interesats	<i>Persones interesades</i>
Interventor	<i>Interventora o interventor/personal interventor</i>
Jòvens qualificats	<i>Persones joves qualificades</i>
Jubilats	<i>Persones jubilades</i>
L'autoritzador	<i>La persona que autoritza</i>
L'instal·lador	<i>El personal instal·lador</i>
L'intermediari	<i>La persona intermediària</i>
La prohibició per a ser beneficiari	<i>La prohibició per a ser beneficiari/ària</i>
Nous membres	<i>Noves persones membres</i>
Oberta a tots	<i>Oberta a totes les persones</i>
Operadors	<i>Operadores o operadors/personal operador</i>
Pare o tutor	<i>Mare, pare, tutora o tutor</i>
Perfil del contractant	<i>Perfil de contractant</i>
Plantilla 500 o menys treballadors	<i>Plantilla 500 o menys persones</i>
Programador	<i>Programadora o programador</i>
Propietaris	<i>Persones propietàries</i>
Soci	<i>Sòcia o soci/persons sòcies</i>
Soci treballador	<i>Sòcia o soci treballador</i>
suport a empenedors	<i>Suport a l'empenedoria</i>
Tots els agents	<i>La totalitat d'agents</i>
Tots els usuaris externs interessats	<i>Totes les usuàries externes inteessades (persones o entitats)</i>
Treballadors	<i>Treballadors/es/personal/persones treballadores/treballadores i treballadors</i>
Treballadors afectats	<i>Personal afectat</i>
Treballadors autònoms	<i>Treballadores i treballadors autònoms</i>

Treballadors contractats indefinits	<i>Treballadores i treballadors amb contracte indefinit</i>
Treballadors incapacitats	<i>Treballadors i treballadores amb diversitat funcional</i>
Treballadors indefinits que no siguen sòcis	<i>Personal indefinit que no siga soci</i>
Un interlocutor	<i>Una interlocució</i>
Un professional jubilat	<i>Una persona professional jubilada</i>
Usuaris	<i>Persones usuàries</i>
Un particular	<i>Una persona particular</i>

Algunes guies i recomanacions que es poden consultar

Vos posem els enllaços de diferents guies i recomanacions per a consultar en cas de dubte.

Igualtat, llenguatge i Administració. Guia per a un ús no sexista del llenguatge.

Generalitat Valenciana:

<http://www.inclusio.gva.es/documents/610706/162187124/Igualtat%2C%20llenguatge+i+administraci%C3%B3/8935aa9f-a630-4143-97f7-f3dea4835276>

Guia de tractament no sexista de llenguatge administratiu, UJI-ISONOMIA-Diputació de Castelló:

<http://isonomia.uji.es/wp-content/uploads/2016/05/Z-Maquetacio%CC%81-ISONOMIA-guia-envalencia%CC%80-versi%C3%B3ndef-WEB.pdf>

Las profesiones de la A a la Z, Instituto de la Mujer:

<http://www.mujaresenred.net/IMG/pdf/lasprofesiones.pdf>

Recomendaciones para un uso no sexista del lenguaje, UNESCO, 1991:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0011/001149/114950so.pdf>

Orientaciones sobre lenguaje no sexista en el Parlamento Europeo, Parlament Europeu:

<http://lenguajeadministrativo.com/wp-content/uploads/2011/01/orientaciones-especc3adficaspara-el-espac3b1ol-pe-ii.pdf>

Guía per a l'ús inclusiu o no sexista del llenguatge, Institut Balear de la Dona,

http://oficinaigualtat.uib.cat/digitalAssets/297/297563_llenguatge-per-la-igualtat-aladministracio.pdf